

Ur-Baptistisk Pingst brev 163

Väckelsens vägar fram till... - del 12

Detta är sista infobrevet i en serie om 12 delar, med citat ur Sture Järpemos ingående avhandling från 1971: "Väckelse och kyrkans reform". Debattens vågor hade gått höga bland Stockholms kyrkopräster och bland frikyrkofolk ("allmänna läsare") om Anders Wibergs dopbok 1852. Särskilt C O Rosenius lät sin kritiska röst höras, och varnade för "baptistiska böjelser", men ändå med viss återhållsamhet i tonen. Låter här tiden löpa fram ett par år, och citerar från sidorna 145-146:

"I januari 1854 (alltså året före tillkomsten av första baptistförsamlingen i Stockholm, min anm.), började J A Posse (rättshistoriker, ämbetsman, min anm.) utge 'Wäktaren, Tidning för stat och kyrka'. Kyrkans ställning i Sverige anser Posse betänklig pga söndring i många partier och utan enande kraft. Separatisttendenserna gick tillbaka på ovisligt motstånd och okunniga ledare. Risken fanns, att allmänhetens kritiklöshet, som berodde på låg utbildning, utnyttjades för separatistiska syften. Posse är således här vaken för samma hot som Rosenius varnat för. Posse fördömer konsekvent våldsåtgärder mot separatister. Den medicin, som behövs, är istället 'ljusets, sanningens och kärlekens mäktiga krafter'.

Gång på gång återkommer han till samma tema. En av statens myndigheter bekämpad separatism utgör en god grogrund för främmande trosbekännare (i det här fallet baptister, min anm.) som vill nästa sig in. Våldet undergräver förtroendet för statskyrkan och bäddar för baptismen. I likhet med Johan Henrik Thomander (biskop, professor, teol. dr., min anm.) ställde sig Posse avvisande till oinskränkt religionsfrihet. Han målsättning var: ett folk, en tro. Han var positiv till lekmännens medverkan i kyrkan, vilket han själv visat genom aktivt deltagande i ledningen för diakonissanstalten...Posse uppträder för att slå vakt om svenska kyrkan och länka in händelserna i önskvärd riktning: ett folk, en tro.

Eftersom baptisterna var ett hot det enhetskyrkoideal Posse önskade skulle äga fortsatt bestånd är det av intresse att se vilka åtgärder han föreslog till förekommande av den nya rörelsen. Han sätter likhetstecken mellan baptisterna å ena sidan och donatister (hänvisning till en kristen grupp i Nordafrika på 300-talet, som av den frambrytande katolicismen ansågs ha avfallit från "den rätta tron", min anm.) och vederdöpare (Anabaptisterna, i Europa på 1500-talet; omdöpare av spädbarnsbegjutna, min anm.) å den andra. Rörelser av detta slag

uppträder i brytningstider. Till prästerna rekommenderar han Wibergs dopbok, så att de skall vara beredda, om faran blir överhängande. Han väntade sig mycket av ordets makt och räknade härvidlag med de akademiska föreläsningarna i Uppsala mot baptismen. Det var 1854...År 1855 inleds Wäktaren med en artikel under rubriken: 'Vilka äro de revor i den svenska kyrkan, varigenom baptismen synnerligen inträngt i densamma?' Den första striden var nu förbi. Nya strider väntar. De som övergått till baptismen har inte lockats av jordiska förespeglingar. 'De voro väl tvärtom till de det mest varma, allvarliga, kraftfulla kristna, de där och stundom visat sig äga mod och kraft att lida för sin övertygelse.'"

Vid en historisk återblick kan det konstateras, att de olika "väckelsesällskap" och frikyrkorörelser samt enskilda "läsare" – som kännetecknade Sverige före 1848 och fram till 1855, blev succesivt till skilda samfund med grundare enligt följande: C O Rosenius och Evangeliska Fosterlandsstiftelsen (EFS) 1856, Anders Wiberg och Svenska Baptistförbundet (SB) 1857, vidare P. P. Waldenström och Svenska Missionsförbundet (SFM) 1878, därefter kom Hanna Oucheterlony och Frälsningsarmén (FA) 1882, Edvard Hedin/C J A Kihlstedt och Helgelseförbundet (HF) 1887.

Även i Sverige hade så äntligen, genom baptismen – det bibliska, apostoliska, urkristna dopet, blivit predikat och praktiserat. Kvar av de två, under långa tider inom hela kristenheten, "förlorade" bibliska sanningarna – dopet i vatten och dopet i den helige Ande – återstod nu den senare. Fortfarande var det inte dags för pingstväckelsens mer "officiella framfart" i Sverige (1907). Men det hade börjat röra på sig från himlen; en Andens utgjutelse på var på gång. I teologisk mening, stämde det ju också att dop i vatten föregick dop i Anden. Och lika lite som när baptismen bröt fram, skulle det bli svårt att i dåtid stoppa den "eldiga" pingstväckelsen. Kyrkohistoriskt är det belagt, att redan innan övergången till 1900-talet, hade det i Sverige skett uppfyllelse av den helige Ande med tal i tungor som följd. I Norra Ny och Dalby i norra Värmland, uppstod redan 1885-1887 en frikyrklig väckelse med tungomålstalande, som vid nattvardsgångar förekom ända in på 1900-talet. Och 1898, skedde tungomålstal i Södermanland på Frälsningsarméns kår i Järna. Denna upplevelse av Anden, spred sig vidare ut i den närliggande trakten och kom att beröra och väcka uppseende.

Hur kan någon idag som vet, som erfarit: överge eller byta ut mot annan lära?

Sigvard Svärd